

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Технологічний факультет

Кафедра годівлі, розведення тварин та збереження біорізноманіття

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ ЮРІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 636.083/.084:636.32/.38(477.42)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОЦІНКА ГОДІВЛІ ТА УТРИМАННЯ ОВЕЦЬ В УМОВАХ ТОВ «АГРО НОВІ
ОЗЕРЯНИ» ЖИТОМИРСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ **Юрій ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ**

Керівник роботи:

Віталій МАМЧЕНКО

кандидат с.-г. наук, доцент

Житомир – 2023

**Висновок кафедри технологій виробництва, переробки та якості
продукції тваринництва**

за результатами попереднього захисту:

Протокол кафедри технологій виробництва, переробки та якості
продукції тваринництва № __ від «__» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри технологій виробництва,
переробки та якості продукції тваринництва

Тетяна ВЕРБЕЛЬЧУК

«__» _____ 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Юрій Войцехівський** захистив кваліфікаційну
роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____

Віра КОБЕРНЮК

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Войцехівський Ю.А. Оцінка годівлі та утримання овець в умовах ТОВ «Агро Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

У кваліфікаційній роботі наведена характеристика господарства ТОВ Агро «Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області за останні 3 роки.

Аналіз галузі тваринництва показав, що поголів'я за останні 3 роки зростає. Станом на 1.01.2022 року в господарстві зареєстровано 192 голови овець, з них 73 вівцематки, 109 голів молодняка, 10 баранів -плідників.

Аналізуючи техніку годівлі холостих, підсисних вівцематок можна сказати, що вона відповідає загальноприйнятим нормам. В господарстві застосовують дві системи утримання овець – пасовищну і стійлову. Пасовищну, як правило застосовують у теплу пору року, а стійлову – у холодний період.

Ключові слова: годівля, утримання овець, техніка годівлі, пасовищна, стійлова система утримання.

ANNOTATION

Voytsechivskyi Yu.A. Evaluation of feeding and maintenance of sheep in the conditions of "Agro Novi Ozeryany" LLC of the Zhytomyr district of the Zhytomyr region - Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 204 "Technology of production and processing of animal husbandry products". – Polis National University, Zhytomyr, 2023.

In the qualification work, the characteristics of the farm of LLC Agro "Novi Ozeryany" of the Zhytomyr district of the Zhytomyr region for the past 3 years are given. Analysis of the livestock industry showed that the herd has been growing over the past 3 years. As of January 1, 2022, 192 sheep were registered in the farm, of which 73 were ewes, 109 were young, and 10 were breeding rams.

Analyzing the technique of feeding single, suckling ewes, it can be said that it corresponds to generally accepted norms. The farm uses two systems of keeping sheep - pasture and stall. Pasture, as a rule, is used in the warm season, and stable - in the cold period.

Key words: feeding, keeping sheep, feeding technique, pasture, stable keeping system.

Зміст

Анотація	3
Вступ	5
Розділ 1. Огляд літератури	
1.1 Годівля овець різних статевих-вікових груп	7
Розділ 2. Матеріал, методика, місце та умови проведення досліджень	
2.1.1. Коротка характеристика господарства	12
2.1.2. Характеристика тварин	13
2.1.3 Заготівля кормів і годівля тварин	13
2.2 Матеріал і методика проведення досліджень	15
Розділ 3. Результати власних досліджень	
3.1.1 Особливості годівлі та утримання овець в умовах господарства	16
3.1.2 Режим та техніка годівлі вівцематок та ягнят	19
Висновки	22
Пропозиції	23
Список використаної літератури	24

Вступ

Вівчарство – це досить перспективна галузь, яка займається розведенням овець та приготуванням сировини для промисловості і харчових продуктів. Самий цінний продукт цієї галузі це вовна. З молока овець виробляють різноманітні сирні продукти [4].

Овече молоко – цінний продукт живлення. За вмістом поживних речовин воно посідає одне з перших місць серед інших тварин [3].

Галузь вівчарства також забезпечує людства м'ясом.

М'язові тканини є основним джерелом білків [1,2].

Актуальність теми. На сьогоднішній галузь вівчарства в Україні має велике значення. Вона є одним з лідерів виготовлення сировини для легкої промисловості і харчових продуктів.

Мета досліджень – провести оцінку годівлі та утримання овець в умовах ТОВ «Агро Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області.

Об'єкт досліджень – вівці романівської породи.

Предмет досліджень – звіти господарської діяльності ТОВ «Агро Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області, аналіз набору кормів та структури, що входять до господарських раціонів годівлі овець.

Матеріалом досліджень було поголів'я овець, оцінка годівлі та утримання овець.

Для досягнення мети поставили наступні *завдання*:

- аналіз огляду літератури;
- звітів ТОВ «Агро Нові Озеряни», аналіз технології годівлі та утримання овець, надати висновки та практичні рекомендації виробництву.

Робота виконана на 27 сторінках комп'ютерного тексту, містить 6 таблиць. Список використаної літератури включає 41 джерело.

Практичне значення роботи полягає в тому, що дані, отримані нами в кваліфікаційній роботі можна використовувати в умовах невеликих господарств, які спеціалізуються на розведенні овець.

Публікації за темою кваліфікаційної роботи:

1. *Войцехівський Ю.А.* Коротка характеристика та аналіз годівлі овець в умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни». *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Вид-во «Поліський національний університет», 2023. Вип. 17. С. 73-74.

2. *Мамченко В.Ю., Войцехівський Ю.А.* Режим та техніка годівлі вівцематок та ягнят. Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якість і безпечність харчових продуктів. Збірник матеріалів V міжнародної науково-практичної конференції 18 травня 2023 року. Житомир. С. 69-70.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.

1.1. Годівля овець різних статевих-вікових груп

Годівля вівцематок

Добрі плодючість, молочність та вовнова продуктивність маток і висока її якість в першу чергу залежить від повноцінної годівлі.

В залежності від потреб в усіх компонентах годівлі виділяють 3 різні періоди: 1 період – відлучка ягнят до кінця періоду парування; 2 період – кінцність вівцематок; 3 період – підсис [5].

Дослідження вітчизняних та українських вчених, доводять, що вівцематки з середньою і вище середньої вгодованістю мали менше випадків про холосту і більша кількість окотів з двійнятами порівняно з тими, що мали низьку вгодованість. Отже, підготовка вівцематок до парувального періоду та покращена годівля є найважливішими факторами успіху у розвитку галузі вівчарства. Цю підготовку починають за 45-60 днів до початку парувальної компанії, після відлучки ягнят від вівцематки [6].

Для того, щоб у маток своєчасно настала статевих охота, були гарні показники, високої заплідненості, збільшення виходу ягнят їх необхідно випасати на пасовищах, тому що зелені корми містять багато поживних речовин [7,8].

У період підготовки та проведення парувальної компанії у маток найбільш важливо, щоб їх годівля була різноманітною та забезпечувала потреби тварин в протеїні та обмінній енергії. Для цього цей період необхідно підвищити загальну поживність раціону на 20-30% [9,10].

За період кінцності вівцематки потребують підвищеного рівня обмінної енергії, протеїну та інших поживних речовин. У останній період кінцності їх потреба у вище перерахованих поживних речовинах зростає ще більше [11].

За останні 60 діб кінцності жива маса плода інтенсивно зростає. Для прикладу у чотири місяці кінцності середньодобові прирости ягнят приблизно 40-50 г, а вже на 5-му місяці вони досягають до 100-150 грамів [12].

Варто відмітити, що повільний ріст ембріонів у першій половині кінності, важливий з наукової точки зору, тому, що у цей період у ягнят розвиваються всі тканини і органи. Повноцінна годівля маток у цей період є обов'язковою [13].

Друга половина кінності відмічається зростанням потреби в основному протеїні (12-13% у сухій речовині) [14,15].

Якщо годівля збалансована за усіма поживними речовинами, тоді вівцематки при окоті приведуть життєздатних ягнят, будуть мати високі показники по вівчовій продуктивності та по середньодобовим приростам. Для вівцематок з живою масою 55- 60 кг в першу половину кінності приблизний раціон має бути наступним, кг: сіна – 0,6-0,7 кг, соломи 0,4-0,5, кукурудзяного силосу – до 2,5 кг, кормових буряків – до 1 кг, концентрованих кормів – 200-300 грамів на голову на добу [16,17,18].

У останні 30 днів кінного періоду зменшують об'єми раціонів. При цьому, одним з головних завдань є високий вміст у раціонах протеїну, основних мінеральних речовин та вітамінів [19,20].

Для цього солому замінюють сіном, даванку соковитих кормів зменшують та вводять високоякісні корми: гранульовані кормосуміші, трав'яну січку, комбікорм [21].

Годівля маток у цей період має передбачати задоволення потреби тварин в енергії і необхідних поживних речовинах живлення в залежності від їх живої маси, продуктивності та кількості ягнят. Обов'язково також враховують стан вгодованості маток та новонароджених ягнят [22].

В середньому вівцематки з 1 ягням в перші 60 днів лактації мають молочну продуктивність у межах до 1,9 кг молока, потім вона різко знижується вдвічі. У маток з двійнями молочність може бути вищою на 20-30% [23].

У вівцематок, які знаходяться на підсисі значно збільшується потреба в усіх речовинах [24].

Після того, як вівцематки окотилися, впродовж 5-7 діб їх переводять на нові раціони. В перші дві-три доби в годівлі використовують доброякісне сіно, гранули, сінне борошно та концентровані корми. Потім до складу раціону вводять силос, сінаж і коренеплоди [25].

В перші 45-60 діб лактаційного для вовних та м'ясних овець в раціонах повинно бути від 13 до 15% протеїну у сухій речовині, а у кінці лактаційного періоду близько 10-11% [26].

Приблизний середньодобовий раціон підсисної матки наступний: бобове сіно – 0,5-0,7, злакове сіно – 0,4-0,7, високоякісний силос – до 4 кг, кормовий буряк – до 1,4, комбікорми – 0,3-0,6 кг [27].

Найкращий спосіб забезпечення овець водою – використання автонапувалок.

У літній період року зелена маса є основним кормом. Її можна згодовувати з спеціальних годівниць або випасати тварин на пасовищах. Орієнтовна даванка на 1 голову становить в межах 6-10 кілограмів [28].

Годівля баранів-плідників

Годівля баранів повинна бути такою, щоб забезпечити постійну заводську вгодованість, нормальну статеву активність і тривале племінне використання. Недоліки в годівлі призводять до виснаження або ожиріння порушення обміну речовин, що знижує племінну цінність плідників.

Нормують годівлю баранів-плідників з урахуванням маси і віку тварин, інтенсивності використання і вовнової продуктивності [29].

В непарувальний (зимовий) період у раціони баранів-плідників вводять різноманітні корми: сіно бобове і злакове, сінаж, силос, кормові буряки або моркву і концентровані корми. Загальну кількість сіна можна доводити до 1,7-2 кг, кукурудзяного силосу до 1,5-2,5, кормових буряків до 1, суміші концентрованих кормів або комбікорму до 0,6-0,8 кг на голову за добу.

Влітку баранів-плідників забезпечують добрими сіяними пасовищами, розміщеними біля ферми, і підгодовують сумішшю комбікормів або концентрованими кормами по 0,6-0,8 кг за добу [30].

За 1,5-2 місяці до початку парувального періоду баранів необхідно перевести на раціони тварин періоду парування. При цьому рівень годівлі підвищують а сам об'єм зменшують (менше згодовують зелених та соковитих кормів), а концентрованих кормів навпаки збільшують. У раціон слід вводити різні високобілкові корми рослинного та тваринного походження (гранульоване трав'яне борошно, макуху або шрот, збиране молоко, сир, яйця, м'ясо-кісткове борошно), високоякісне сіно, зелену траву та соковиті корми (моркву, кормові буряки, гарбузи) [31].

Годують плідників у непарувальний період – два-три рази, а у парувальний період до чотирьох разів.. Дуже важливо забезпечувати тварин свіжою, чистою водою, найкраще з автонапувалок.

Контроль за станом баранів-плідників потрібно здійснювати систематично, особливо в період парування: зважувати, оглядати і оцінювати якість сперми [32].

Годівля ягнят і ремонтного молодняка

Ріст і розвиток ягнят в перший місяць після народження в основному залежить від молочності маток. Для одержання 200-250 г середньодобового приросту ягнят протягом перших 30 днів життя молочність маток повинна становити 1-1,3 кг за добу. З віком потреба ягнят в поживних речовинах значно збільшується, а молочність маток зменшується. Тому, починаючи з 10-12-денного віку, привчати ягнят до поїдання високоякісного сіна, концентрованих кормів і трав'яних гранул [33].

Кращими концентрованими кормами для ягнят є вівсяна дерть, висівки пшеничні, макуха, шрот.

Забезпечення доброго поїдання і використання кормів ягнятами досягається відповідною високоякісною підгодовівлею і введенням в раціон повноцінних комбікормів та кормосумішей [34].

Годують молодняк після відлучення, враховуючи стать, вік, масу тіла, господарське призначення, плановий приріст та вовнову продуктивність.

Вирощують ягнят, відлучених у 2-3 денному віці в світлих, сухих приміщеннях з постійною температурою повітря +18 °С та вологістю не вище 75%. Розміщують відлучених ягнят в оцарках по 12 голів, їх розміри 2*3. Там встановлюють групову соскову напувалку на 12 сосків.

Перший раз ягнят годують заміником молока після 3-4 годинної голодної витримки. Тривалість випоювання – 45 діб [35].

Годівля ремонтного молодняка.

Якщо в господарстві мало високопродуктивних пасовищ, то ремонтний молодняк після 4-х місячного віку переводять на стійлово-пасовищне утримання. Прим цьому вівцям роздають не менше двох разів на день зелену масу і підгодовують концкормами. Добова норма зеленої маси для ярок 3-4 кг, для баранчиків 4-5, концкормів відповідно 200-300 і 300-400 г на голову.

Влітку молодняк необхідно напувати не менше трьох разів на добу чистою, свіжою водою з корит або автонапувалок [36].

Повноцінність годівлі молодняка взимку досягається за рахунок використання високоякісного сіна, силосу, сінажу, концентрованих кормів з протеїновими і мінеральними добавками [37,38,39].

Розділ 2. Матеріал, методика, місце та умови проведення досліджень

2.1.1. Коротка характеристика господарства

ТОВ Агро «Нові Озеряни» знаходиться в Житомирській області, Житомирському районі, в селі Нові Озеряни. Директором господарства є Яценко Юрій Григорович [40].

Господарство спеціалізується на вирощуванні зернових та технічних культур, вирощуванні овочів, однорічних та дворічних культур, розведенні овець романівської породи, прісноводним рибальством, а також роздрібною торгівлею в спеціалізованих та неспеціалізованих магазинах.

Дані щодо структури земельних угідь наведені в таблиці 2.1.1.1.

На даний момент господарство має невелику кількість земельних угідь (485 га).

Таблиця 2.1. 1.1

Структура земельних угідь ТОВ «Нові Озеряни»

Види земель	га	Структура, %
Загальна земель площа	485	100
З них сільськогосподарських угідь	485	100
В тому числі: рілля	193	39,7
сінокоси	55	11,4
пасовища	237	48,9

Як видно з таблиці господарство має не дуже велику земельну площу, рілля становлять 39,7% від загальної земельної площі.

2.1.2. Характеристика тварин

Як зазначалося раніше в умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області утримують овець. Структуру поголів'я наведено в таблиці 2.1.2.1

Таблиця 2.1.2.1

Показники тваринництва

Показники, голів	Роки		
	2020	2021	2022
Вівці, всього	177	181	192
Вівцематки	69	70	73
Молодняк овець	100	102	109
Барани плідники	8	9	10
Настриг на 1 вівцю, кг	3,2	3,2	3,3
Вихід молодняку на 100 маток	144	147	152

Як видно з даних таблиці поголів'я за останні 3 роки зростає. Станом на 1.01.2022 року в господарстві зареєстровано 192 голови овець, з них 73 – вівцематки, 109 – молодняку, 10 – барани-плідники [40].

2.1.3 Заготівля кормів і годівля тварин

Основними кормами в зимово-стійловий період овець є сіно, силос кукурудзяний, сінаж, концентровані корми, коренеплоди. Тварини мають вільний доступ до води.

У таблиці 2.1.3 надаються посівні площі господарства.

Структура посівних площ, га

Культури	Роки	
	2021	2022
Зернобобові і зернові, всього	180	180
В т.ч. озима пшениця	14	20
Озиме жито	75	85
Ячмінь	71	55
Овес	20	20
Однорічні трави	133	133
Багаторічні трави	172	172

Сіно транспортують до місця зберігання. Зберігають сіно у скиртах, діаметр яких залежить від врожаю. Землю на якій буде стояти скирта вкривають соломою шаром 30 см.

Частина з перерахованих кормів господарство закуповує. Це пояснюється тим, що господарство має невелику територію, а також невелику кількість грошових надходжень на купівлю масла, палива для того, щоб можна було повністю забезпечити усі операції, які стосуються заготівлі, збиранню та зберігання по вирощуванню кормових культур, обслуговуванню тварин та придбання мінеральних добрив та засобів боротьби з бур'янами та захворюваннями рослин [37].

У господарстві щоденно проводиться контроль за повноцінною годівлею. Проте, слід відмітити, що дані раціони не завжди повністю забезпечують потребу тварин в поживних речовинах. Це пов'язано насамперед з тим, що не всі корми відповідають високій якості і не задовольняють повну потребу тварин в необхідних поживних речовинах [38].

2.2 Матеріал та методика проведення досліджень

Дослідження проводили в умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області.

Мета досліджень – провести оцінку годівлі та утримання овець в умовах ТОВ «Агро Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області.

Об'єкт досліджень – вівці романівської породи.

Предмет досліджень – звіти господарської діяльності ТОВ «Агро Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області, аналіз набору кормів та структури, що входять до господарських раціонів годівлі овець.

Матеріалом досліджень було поголів'я овець, оцінка годівлі та утримання овець.

Для досягнення мети були виконані наступні завдання:

- аналіз оглядової частини роботи;
- звітів господарства за 3 роки;
- аналіз технології годівлі та утримання овець;
- надати практичні висновки та зробити рекомендації виробництву.

Методи дослідження: аналітичні, зоотехнічні, розрахункові.

Розділ 3. Результати власних досліджень

3.1.1 Особливості годівлі та утримання овець в умовах господарства

В таблицях 3.1.1.-3.1.1.3 наведені господарські раціони годівлі вівцематок у різні фізіологічні періоди.

Таблиця 3.1.1.1

Середньодобовий раціон для холостої вівцематки, жива маса – 40 кг

Корми і поживні речовини	Кількість, кг	Вміст кормів в %
Сіно /Злаково-бобове	0,85	30
Солома/Конюшини червоної	0,18	5
Силос/Кукурудзи МВС	1,88	45
Дерть/Вівсяна	0,16	12
Макуха/Соева	0,11	8
Добавки/вуглекислий цинк, г	84,5	-
Добавки/вуглекислий кобальт, г	95,6	-
Добавки/вуглекисла мідь, г	0,00684	-
Добавки/Сіль кухонна, г	6,39	-
Поживні речовини	Норма	Міститься в раціоні
Кормові одиниці	0,9	0,82 – 0,08
Обмінної енергії, МДж	10, 0	8 -2
Сухої речовини, кг	1,4	1,2 -0,2
Сирого протеїну, г	150	146 – 4
Перетравного протеїну, г	85	92 + 7
Кальцій, г	6	8,7 +2,7
Фосфор, г	4	2,7 -1,3
Магній,г	0,5	2,5 +2
Натрій, г	3	3,6 +3,6
Хлор, г	6	5,8 -0,2
Сірка, г	3,5	3,1 - 0,4
Залізо, мг	48	211 + 163
Марганцю, мг	95	70 – 25
Мідь , мг	10	9,5 -0,5
Цинк, мг	34	38 + 4
Кобальт, мг	0,43	0,41 -0,02
Каротин, мг	10	35 + 25
Вітамін Д, МО	500	190 -310

Висновок: структура раціону для холостих овець була наступною:грубі корми – 35%, соковиті – 45, концентровані – 20%. В раціоні відмічається

недостатня кількість обмінної енергії, сухої речовини, фосфору, марганцю, вітаміну D. КЕ-0,68, ПЕВ – 112, ВПВ-1,53,ЦПВ – 0,5, СА:Р – 3,2:1.

Таблиця 3.1.1.2

**Середньодобовий раціон для вівцематки в перші 12-13 тижнів кітності
жива маса – 50 кг**

Корми і поживні речовини	Кількість, кг	Вміст кормів в %
Сіно /Злаково-бобове	0,68	33
Солома/Конюшини червоної	0,33	7
Силос/Кукурудзи МВС	1,84	35
Дерть/Вівсяна	0,22	22
Макуха/Соева	0,15	3
Добавки/вуглекислий цинк, г	0,00507	-
Добавки/вуглекислий кобальт, г	0,00059	-
Добавки/вуглекисла мідь, г	0,00941	-
Добавки/Сіль кухонна, г	6,39	-
Поживні речовини	Норма	Міститься в раціоні
Кормові одиниці	1,05	1,05
Обмінної енергії, МДж	12,5	9,4 -3,1
Сухої речовини, кг	1,8	1,5 -0,3
Сирого протеїну, г	160	166 + 6
Перетравного протеїну, г	95	101 +6
Кальцій, г	6,5	10,5 +4
Фосфор, г	4,4	3,3 -1,1
Магній,г	0,6	3,8 +3,2
Натрій, г	4	3,65 – 0,35
Хлор, г	6	6,2 +0,2
Сірка, г	4	3,82 - 0,18
Залізо, мг	54	201 + 147
Марганцю, мг	60	56 – 4
Мідь , мг	12	11,8 -0,2
Цинк, мг	40	45 + 5
Кобальт, мг	0,5	0,67 +0,17
Каротин, мг	12	48 + 36
Вітамін Д, МО	600	290 -310

Висновок: структура раціону для вівцематок в перші 12-13 тижнів кітності була наступною: грубі корми – 40%, соковиті – 35, концентровані – 25%. В раціоні відмічається недостатня кількість обмінної енергії, сухої речовини, фосфору, марганцю, вітаміну D. КЕ-0,7, ПЕВ – 96,2, ВПВ-2 ,ЦПВ – 0,52, СА:Р – 3,2:1.

Таблиця 3.1.1.3

**Середньодобовий раціон для вівцематки в останні 7-8 тижнів кітності
жива маса – 60 кг**

Корми і поживні речовини	Кількість, кг	Вміст кормів в %
Сіно /Люцерни+злаків	1,16	48
Солома/Вико-вівсяна	0,56	10
Сінаж/Люцерни	0,48	12
Коренеплоди/ Буряк кормовий	0,52	5
Дерть/Вівсяна	0,31	23
Макуха/Соняшникова	0,1	2
Добавки/вуглекислий цинк, г	0,034	-
Добавки/вуглекислий кобальт, г	0,00135	-
Добавки/вуглекисла мідь, г	0,014	-
Поживні речовини	Норма	Міститься в раціоні
Кормові одиниці	1,45	1,45
Обмінної енергії, МДж	16,5	18,3 +1,8
Сухої речовини, кг	2,1	2,1
Сирого протеїну, г	215	240+25
Перетравного протеїну, г	145	171 +26
Кальцій, г	9	19,5 +10,5
Фосфор, г	5,8	4,5 -1,3
Магній,г	1,10	3,7 +2,7
Натрій, г	5	4,65 – 0,35
Хлор, г	9	8,2 -0,8
Сірка, г	5	5,22 +0,22
Залізо, мг	78	289 + 211
Марганцю, мг	93	93
Мідь , мг	16	14,8 -1,2
Цинк, мг	62	66 + 4
Кобальт, мг	0,75	1,1 +0,35
Каротин, мг	17	42 + 25
Вітамін Д, МО	1000	490 -510

Висновок: структура раціону для вівцематок в останні 7-8 тижнів кітності була наступною: грубі корми – 58%, соковиті – 17, концентровані – 25%. В раціоні не вистачає фосфору, вітаміну D. КЕ-0,69, ПЕВ – 132, ВПВ-1,5 ,ЦПВ – 0,57, СА:Р – 4,3:1.

3.1.2 Режим та техніка годівлі вівцематок та ягнят

Режим и техніка годівлі вівцематок

Годівля вівцематок повинна бути організована так, щоб вони були здорові у всі періоди фізіологічного стану. Статева функція маток, їх плодючість, молочність, життєздатність приплоду, настриг і якість вовни залежать від нормованої та повноцінної годівлі, яке в приватному підприємстві проводять з врахуванням фізіологічного стану та природних особливостей вівць [39].

Техніка годівлі холостих та підсисних вівцематок

Основне завдання правильної годівлі холостих маток є добра підготовка до парування. Це пояснюється тим, що запліднююча здатність багато в чому залежить від вгодованості під час запліднення.

У добре підготованих шляхом безперебійної та достатньо повноцінної годівлі до парувального сезону маток скорочуються загальні терміни осіменіння та окоту. Така підготовка маток сприяє збільшенню у них числа овуляцій та народженню ягнят та забезпечує кращий розвиток останніх у внутрішньоутробний період.

Недостатня або неповноцінна годівля холостих маток в період підготовки їх до парування та під час парувальної компанії призводить до зниження плодючості, підвищує відсоток мертвонароджених ягнят. Тому в цей період холостих маток годують суворо по нормам, які залежать від напрямку продуктивності та живої маси.

Забороняється в раціонах годівлі використовувати гнилі, промерзлі, запліснявілі корми.

В цей період в умовах господарства використовують наступний раціон: сіно злакових культур - 0,3- 0,5 кг, сіно бобових культур - 0,2-0,3, солома - 0,5, соковиті корми-3-3,5, концкорми - 0,25-0,35 кг, сіль-12-15 г.

Годівля маток після ягніння повинна бути направлена на підтримання у них високої молочності, забезпечувати ріст и розвиток ягнят. Тому добову

норму сіна збільшують норму до 1 кг, соковитих кормів - до 4 кг, концкормів до 400-450г.

Після відлучення молодняку та закінчення підсисного періоду матки повинні відпочити перед новим осіменінням не менше 1,5-2 місяці. В цей період вони повинні отримувати повноцінну годівлю: влітку - зелений корм, взимку - доброякісне сіно з концентратами, коренеплоди, картоплю. В першу половину кінності вівцематкам дають простий раціон. В другу половину кінності та особливо в її останню третину кількість корму повинна бути збільшена на 30-40%, так як плід починає інтенсивно рости.

Якість годівлі маток в період підсосу впливає на їх молочність, а відповідно і на ріст ягнят. В умовах господарства кінних маток годують грубими та соковитими кормами, концентратами.

Корми роздають тричі на добу: вранці - сіно, в обід – соковиті та концентровані корми, ввечері - сіно та солону. В осінній період кінних овець рекомендується випасати.

Якщо пасовищний корм не задовольняє потреби вівцематок, додатково до раціону додають підкормки у вигляді концентрованих та грубих кормів. Категорично забороняється випасати маток на траві, яка покрита рососою. Це може призвести до втрати плода.

Техніка годівлі ягнят

У новонароджених ягнят шлунково-кишковий тракт розвинутий слабо.

Найбільш інтенсивний ріст органів травлення відмічається в перші два місяці після народження. В цей період інтенсивно розвивається і збільшується маса рубця. Співвідношення розмірів рубця та сичуга через 6-8 тижнів після народження досягає розмірів дорослої вівці.

Розвиток ягнят від народження до стану дорослих тварин поділяється умовно на 2 періоди: підсисний (молочний) до відлучення - період подальшого росту и статевого дозрівання.

В умовах господарства підсисний період у ягнят традиційний і триває в середньому 4 місяці. Турбота про молодняк повинна починатися з годівлі

матері. В перші 15-20 діб ягнята харчуються тільки молоком матері. Починаючи з 15-20-ї доби їх поступово привчають до підгодівлі сіном та концентрованими кормами.

Наприкінці весни молочна продуктивність вівцематок різко знижується. Тому в цей період даванки концентрованих кормів збільшують з 50 до 150 грамів.

Напувати ягнят слід частіше, ніж дорослих вівць.

Для кращого росту та розвитку в умовах господарства проводять активний моціон.

З 15-доби ягням дають листочки якісного стеблового корму та сіно. Починаючи з 14-20 денного віку їх привчають до концентрованих кормів, які краще згодувати у вигляді суміші з вівсянки, пшеничних висівків, подрібненого гороху та ячменю.

З цього ж часу тварин привчають до подрібнених коренеплодів, а з 3-4-х місячного віку до силосу.

З місячного віку ягнят випускають на випасання. В день їх 1-2 рази підгодовують, а на ніч залишають з вівцематкою. В цей період ягням дають мінеральну підкормку.

Після відлучення годувати ягнят потрібно часто: на кожне ягня дають близько 200 - 300 г комбікорму, 1,5-2 кг доброякісного сіна, по 2-2,5 кг соковитих кормів.

Годують ягнят чотири рази на добу: в 6 годин ранку-сіно, в 10 годин - після напування-концентрати, сіно, о 15-16 годині дня-соковиті корми та сіно в 7-8 годин вечора – концентрати та сіно.

Обов'язково слідкують за вмістом у годівницях кухонної солі.

В умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області застосовують дві системи утримання овець – пасовищну і стійлову. Пасовищну, як правило застосовують у теплу пору року, а стійлову – у холодний період [41].

ВИСНОВКИ

1. ТОВ Агро «Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області має невелику земельну площу – 485 га.
2. Аналіз галузі тваринництва показав, що поголів'я за останні 3 роки зростає. Станом на 1.01.2022 року в господарстві зареєстровано 192 голови овець, з них 73 вівцематки, 109 голів молодняка, 10 баранів - плідників.
3. Структура раціону для холостих вівцематок була наступною: грубі корми – 35%, соковиті – 45%, концентровані – 20%. Для вівцематок в перші 12-13 тижнів кітності: грубі корми – 40%, соковиті – 35%, концентровані – 25%. Для вівцематок в останні 7-8 тижнів кітності: грубі корми – 54%, соковиті – 22%, концентровані – 24%.
4. Структура раціону для вівцематок в перші 6-8 тижнів лактації була наступною: грубі корми – 40%, соковиті – 30%, концентровані – 30%. Для підсисних вівцематок в другу половину кітності вона була наступною: грубі корми – 40%, соковиті – 40%, концентровані – 20%.
5. Аналізуючи техніку годівлі холостих, підсисних вівцематок можна сказати, що вона відповідає загальноприйнятим нормам.
6. В умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни» Житомирської області застосовують дві системи утримання овець – пасовищну і стійлову. Пасовищну, як правило застосовують у теплу пору року, а стійлову – у холодний період.

Пропозиції

З метою збереження високої продуктивності, народження життєздатного приплоду в умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни» Житомирського району Житомирської області застосовувати стійлово-пасовищну систему утримання вівць. Це дасть можливість тваринам отримувати активний моціон. Слідкувати за якістю кормів і наявністю фосфору в раціонах. Забороняється в раціонах годівлі використовувати гнилі, промерзлі, запліснявілі корми, що може призвести до зниження продуктивності, харчових отруєнь та народження мертвого приплоду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Амбросов В.Я.* Забезпечення державної підтримки сільськогосподарського виробництва в умовах членства України в СОТ // Економіка АПК. 2009. № 2. С. 12-15.
2. *Аз-Буки-Веді тваринника: Навчальний посібник / В.А. Бурлака, М.М. Кривий, В.Ф. Шевчук.* Житомир: вид. «Рута», 2007. С. 84-113.
3. *Бородулін Е.Е.* Производство молока на малой ферме. К. 1989. Вівчарство. С.34-56.
4. *Вівчарство.* Г.К. Даниленко, І.Н. Топиха, В.В. Кулик та ін. К.: Урожай, 1989. С.132-145.
5. *Гольцбат А.И., Ерохин А.И., Ульянов А.Н.* Селекционно-генетические основы повышения продуктивности овец. С.134-146.
6. *Гордиенко Л.Н., Волков А.Т.* Золотое руно Таврии. Симферополь: Таврия, 1990. С.34-56.
7. *Вертійчук А.І., Маценко М.І.* Технологія виробництва продукції тваринництва. К.: Урожай, 1995. С.67-98.
8. *Вплив рівня сирого жиру і співвідношення жирних кислот в раціонах вівцематок на молочну продуктивність, склад молока і зростання ягнят.* Матяев В. І., Мунін В. В. Зоотехнія, 2009 С.22-43.
9. *Виробництво, зберігання і використання кормів* В. Ф. Петриченко, М. Ф. Кулик, І. І. Ібатулін та ін.. Вінниця, 2005 С.85-112.
10. *Годівля сільськогосподарських тварин: навч. посіб.* В.А. Бурлака, М.М. Кривий, В.Ф. Шевчук та ін. ; під заг. ред. В.А. Бурлаки. Житомир:«Держ. агрокол. ун-т», 2004 С.24-89.
11. *Годівля сільськогосподарських тварин / І.І. Ібатулін, Д.О. Мельничук, Г.О. Богданов.* Вінниця: Нова книга, 2007. С.167-189.
12. *Деталізовані норми годівлі сільськогосподарських тварин: Довідник / М.Т. Ноздрін, М.М. Карпусь, В.Ф.Караващенко та ін. К.: Урожай, 1991. С. 133-147.*

13. *Довідник по годівлі сільськогосподарських тварин* / Г.О.Богданов, В.Ф.Каравашенко, О.І.Зверев та ін.; За ред. Г.О.Богданова. К.: Урожай, 1986. С. 137-144.
14. *Довідник зооінженера* / М.І. Машкін, Д.І. Барановський, О.І. Сокол [та ін.]. К.: Урожай, 1962. С. 217- 220.
15. Дьяченко Л.С., Соловійова З.К. Годівля овець. К.: Урожай, 1983. 117 с.
16. Дьяченко Л.С., Стороженко В.В. Продуктивність вівцематок залежно від структури раціонів // Вівчарство. К.: 1983. Вип. 22. С. 54-57.
17. *Калетник Г.М.* Основи перспективних технологій виробництва продукції тваринництва. Вінниця: "Енозіс", 2007.С. 178-183.
18. *Кулик М.Ф.* Основи технологій виробництва продукції тваринництва. К.: Сільгоспосвіта, 1994. С. 46-74.
19. *Курс лекцій з дисципліни "Годівля сільськогосподарських тварин"* для студентів факультету ветеринарної медицини (спеціальність 7.130501). І.І.Ібатулін, Ю.О.Панасенко, І.П.Чумаченко, М.Я.Кривенок. К и ї в, 2003 С. 40-72.
20. *Методичні рекомендації для проведення лабораторних занять з дисципліни «Годівля сільськогосподарських тварин.»*. В.П. Славов, В.А. Бурлака, М.М. Кривий та ін. Житомир, 2003 С. 15-46.
21. *Навчальний посібник «Технологія кормів»*. Кривий М. М., Борщенко В. В., Степаненко В. М., Лавринюк О. О., Мамченко В. Ю. Житомир, 2020 С. 22-40.
22. *Мінеральне живлення тварин* / Г.Т. Клиценко, М.Ф. Кулик, М.В. Косенко, В.Т. Лісовенко. К.: Світ, 2001. С. 382-394.
23. *Проваторов Г.В., Проваторова В.О.* Годівля сільськогосподарських тварин. Суми: Університетська книга, 2004. С. 305-323.
24. *Пропозиція*. Головний журнал з питань агробізнесу <https://propozitsiya.com/ua/povnocinna-godivlya-osnova-profilaktiki-vnutrishnih-hvorob-tvarin>

25. *Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин*. І.І.Ібатулін, Ю. О. Панасенко, В. К. Кононенко та ін. Вища освіта, 2003 С.205-228.
26. *Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин*: Навчальний посібник І. І. Ібатулін, А. І. Чігрін, В. В. Отченашко. Житомир: «Полісся», 2013 С. 55-70.
27. *Проваторов Г.В., Проваторова В.О.* Годівля сільськогосподарських тварин. Суми: Університетська книга, 2009. С. 123-203.
28. *Розведення сільськогосподарських тварин* / М.В. Басовський, В.П. Буркат, Д.І. Біннічук та ін.; За ред. М.В. Басовського. Біла Церква: Білоцерк. держ. аграр. ун-т, 2001. Розвиток наукової спадщини академіка М.Ф. Іванова щодо породоутворення та селекції сільськогосподарських тварин. // Матеріали міжнар. конф., присвяченої 125-річчю від дня народження М.Ф. Іванова. К.: Асоціація «Україна», 1999. С. 37 – 54.
29. *Скрипка Ю.Б.* Племенное цыгайское овцеводство. Симферополь: Таврия, 1990.
30. *Сокол А.И., Дерев'янка О.Ф., Есипов В.Ф.* Производство шерсти и баранины на промышленной основе. К.: Урожай, 1982.
31. *Сухарльов Б.О., Дерев'янка О.П.* Вівчарство. Х.: Еспада, 2003. С. 75 – 104.
32. *Технологія виробництва продукції тваринництва*: Підручник / О.Т. Бусенко, В.Т. Соколюк, М.В. Штомпель та ін.; За ред. О.Т. Бусенка. К.: Аграрна освіта, 2001.
33. *Тонкорунні породи овець* / П.Т. Кущенко, Л.С. Дьяченко та ін. К.: Урожай, 1992. Топіха І.Н. Вівчарство України в період переходу до ринку. К., 1994. С. 34-46.
34. *Туринський В.М., Горлова О.Д., Тимофієв Є.П.* Технологія виробництва сирів в колективних і фермерських господарствах. К.: БМЛ, 2000. 68 с.
35. *Штомпель М.В.* Про золоте руно і сірий смушок. К.: Урожай, 1992.

36. *Технологія виробництва продукції вівчарства*: Навч. видання. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Вища освіта, 2005 С.84-122.
37. *Технологія кормів і повноцінне годування*. Підручник. Л. Г. Боярський. К., 2001 С. 126-202.
38. *Харчова цінність жирової тканини помісного молодняка овець*. Лушніков В. П., Суржанський А. Ю. Зоотехнія, 2009 С.55-70.
39. *Технологія виробництва продукції тваринництва*. О.Т. Бусенко, В.Д. Столюк. Аграрна освіта, 2001 С.184-257.
40. *Войцехівський Ю.А.* Коротка характеристика та аналіз годівлі овець в умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни». *Войцехівський Ю.А.* Коротка характеристика та аналіз годівлі овець в умовах ТОВ Агро «Нові Озеряни». *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Вид-во «Поліський національний університет», 2023. Вип. 17. С. 73-74.
41. *Мамченко В.Ю., Войцехівський Ю.А.* Режим та техніка годівлі вівцематок та ягнят. Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якість і безпечність харчових продуктів. Збірник матеріалів V міжнародної науково-практичної конференції 18 травня 2023 року. Житомир. С. 69-70.